

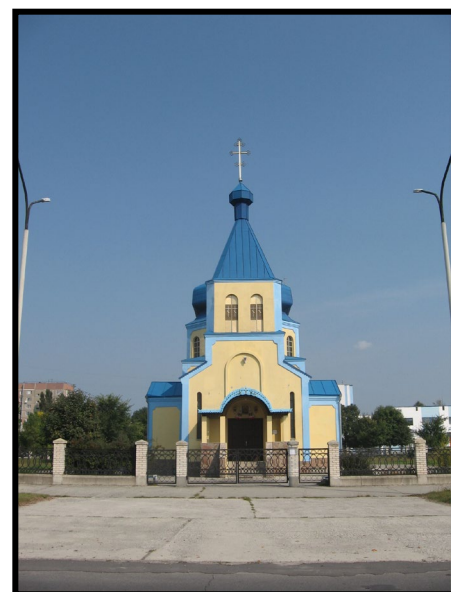
СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКИЙ ХРАМ (СЕЛО ВАРАШ) МІСТО КУЗНЕЦОВСЬК

Історія будь якого храму тісно пов'язана з місцевістю і поселенням та людьми в якому він був збудований . Його історія подібна до людської долі: є час народження розквіту , період тихого спокійного стабільного існування, час запустіння і руйнації. Храм це не тільки діло рук людських, але й діло Боже тому вони мають здатність воскресати, відроджуватись і знову поєднувати земне і небесне: людину і Бога.

Попередником сучасного міста Кузнецовська було село Вараш, історія якого дуже давня. Історичні дані про село Вараш є дуже скупі. Професор О. Цинкаловський у своїй праці «Стара Волинь і Волинське Полісся» (Інститут Дослідів Волині, Вінніпег, Канада) на відміну від інших назв сіл і міст Волині на слові «Вараж» записав, так : «Вараж або Вараш, або ж Гвараж село Луцького повіту»

У словника поліських говорів П. С. Лисенка («Наукова думка», Київ, 1976). знаходимо слова: Варажб — це давня назва волхвів на Поліссі. За переказами, волхви мали здатність впливати на сили природи, зціляти хворих, пророкувати майбутнє.

Досліджуючи історію св. Михайлівського храму бачимо , що його історія дуже давня. В держархіві Волинської області зберігаються оригінальні документи (ф. 35, спр. 252, арк. 131) — опис Свято-Михайлівської церкви в селі Вараш за 1799 рік. Саме того року на всіх парафіях Житомирської Єпархії було проведено інвентаризацію церков з описом їх майна, будівничими, настоятелем,

парафіянами.

Михайлівська церква, як і основна частина церков на Поліссі, — дерев'яна. Хто був тогочасним архітектором - будівельником цього храму, залишається невідомим. Оцінюючи історичні особливості це могли бути князі Чорторийські , адже с. Вараш належало тоді до їхньої власності , або ж самі селяни. Відомо що вони були хорошими майстрами тому, що допомагали у будівництві церкви сусіднього села Полоне.

З інвентаризаційного документу Михайлівського храму, збудованого 1776 року, бачимо, що настоятелем парафії в селі Вараш був тоді священник Никифор Никифорович Жинькевич, рукоположений того ж року Житомирським єпископом Варлаамом. Зберігає документ цінні дані і про саме село, кількість дворів, населення, Як свідчить перепис, в селі було 39 будинків, 140 душ чоловічого і 137 жіночого населення. Сама Михайлівська церква мала цінні ікони, одна з них подарована ще комись з православних князів Чорторийських і датована 16-тим століттям, Інші ікони — цінні

пам'ятки українського живопису Волинського Полісся — 17-18 століття. Всі вони стали жертвами війни або сучасного вандалізму.

Так, багато селян Вараша брали активну участь в будівництві церкви Івана Богослова 1865-року в с. Полонне, що засвідчувало їх велику будівельну майстерність. Як дізнаємося з великої документальної праці «900-ліття православ'я на Волині», тут в селі проростають і перші паростки знань. Незначна частина дітей вже здобуває освіту в церковнопарафіяльній школі. Тут же знаходимо і короткий опис Свято-Михайлівської церкви: «С. Вараш — Михайлівська церква 1776 року, дерев'яна на кам'яному фундаменті, така ж дзвіниця. Ким побудована, невідомо».

«Списком населених місць Волинської губернії» (Житомир, 1906 р.) в селі Вараш 103 двори, 4 хутори, 747 чоловік населення.

Згідно спогадів старожилів після війни у с. Вараш уже не було свого священника, спочатку доїжджав священник з с. Полонного, також деякі треби виконував свящ. з с. Ст. Рафалівка, але ці служби були рідкими. Ще у 1958 році відбувались у храмі вінчання, а у 1961р. в церкві була остання служба-похорони. Потім приїхали уповноваженні у справах релігій і повідомили людей, що податки за церкву не сплачені, священника щоб служити немає і церкву закривають. Це були дні коли храм помирав. Спочатку хтось із місцевих комсомольців зняв частину бляхи з даху. Потім дощ і негода зробили своє – впав центральний купол. Оскільки церква була відкрита, то туди заходило багато тих хто хотів пожитись. Хтось покрав ікони, ще порвали хоругви.

Згадує місцевий художник і старожил Пашко Андрій. «У 1967 році я ще з одним товаришем підійшов до храму вікна повибивані, двері відчинені. Заходимо в середину всюди все порозкидано, ікон немає. Коли пройшли у вівтар, то на стіні побачив невелику плащаницю, вишиту гладдю золотавими нитками. Хотілось забрати, щоб зберегти, але рука не піднялась зачепити святиню. Хоча так би зберіг її, а тепер і вона як і інші святині втрачена. Пригадую, що у церкві біля правої стіни була стара і дуже гарна ікона Михайла, довкола зображення вона була оброблена орнаментом. Казали, що її подарував князь Чорторійський. Чув що місцеві п'янички продали її за 300 рублів, але хіба це гроші за таку святиню.»

Відомий дослідник Полісся Рожко В. Є. так описує відвідини Св. Михайлівського храму: «Пригадую собі, як в середині 70-х років перший і єдиний раз побував я в тодішньому селищі із штучним ім'ям Кузнецовськ. Перше, що я оглянув, це дерев'яну церкву, яка була піддана такому вандалізму, за який, напевно, Господь Бог не може дати прощення. Із своїм колишнім учнем В. П. Самойловим ми оглянули храм, власне, все те, що лишилось тоді від нього: виламані двері, вибиті вікна, нецензурними написами осквернені стіни, пошматовані хоругви, рушники. По тому баченому встановити щось було неможливо».

Недовго судилось стояти храму у 1979 році бульдозерами РАЕС храм був розвалений і бруси із стін були розтягнуті по селі до дворів, щоб селяни брали їх собі на опалення домів. Свято-Михайлівська церква належала до найдавніших зразків дерев'яної архітектури Полісся. Мала вона багаторусний іконостас, Євангелії, чаші, хрести і дзвони, які, до речі, в усіх церквах Володимиреччини належали до давніх і цінних зразків українського художнього лиття.

21 квітня 1991 року, після того як в Україні проросли паростки незалежності у м. Кузнецовську відбуваються загальні збори віруючих у кількості 56 чол. На порядку денному якого, першим пунктом стояло створення релігійної громади Української Автокефальної Православної церкви. На зборах було обрано організаційний комітет релігійної громади у складі: Орешка Є. С., Пашка І. М., Тарасюк Л. П., Курач Л. П., Василичина Г. П., Гнідець М. М., Василичин Я. М., Голодюк Р. Р., Пашко М. З., Пашко Л. З., Муригіна О. О., Пашко М. Д., Федінчик М. В., Завірюха І. М., Ліщук В. І., Капшій М. С., Салонік Г. С., Вінник Л. М., Димид М. В., Курсик С. М.

Також на цих зборах було обрано голову комітету - Орешка Євгена Савовича, касира Димида М. В. В ревізійну комісію ввійшли: Тарасюк Л. П., Голодюк Р. Р., Пашко І. М. Пропозиції усі голосувались одноголосно.

21 травня 1991 року виконком обласної ради народних депутатів рішенням №84 зареєстрував релігійну громаду. Також було надано дозвіл на будівництво культового приміщення.

Коли було зареєстровану громаду починається активна праця для організації богослужіння. Посилаються клопотання у міську раду про будівництво культового приміщення. 3 червня Кузнецовська Міська Рада дає дозвіл на будівництво тимчасового приміщення для богослужіння.

Оскільки на тому місці, де колись стояла церква була прокладена дорога то місце під будівництво виділи поряд. Варто зазначити, що це місце уже попередньо було виділене для будівництва “палацу щастя” то відповідно міська рада скасовує це рішення .

З Божою допомогою до 1995 року храм було збудовано в основному на пожертви парафіян . Далі почався благоустрій храму і території. З 1995-1997 рік ведуться роботи по виготовленню іконостасу і розпису стін . Ці роботи виконала луцька фірма “ТРОН” . Керівник Андрій Бондаренко. Орнамент у храмі виконувався безпосередньо на стінах о ікони мальовані на фанері і прибивались до стін. Такий спосіб має перевагу у тому що якщо буде лущитись з якихось причин штукатурка то ікони не постраждають.

На задній стороні храму розміщені картини “життя Адама і Єви в Раю” і Вигнання Адама з Раю”. На бокових стінах розміщені ікони різних святих : Пантелеймона, Феодосія Печерського, Варвари, мучениць Віри, надії і Любові і матері їх Софії.

Як і каже церковна традиція, в куполі зображені чотири євангелісти котрі написали євангелію.

У вівтарі на престолі зберігається декілька євангеліїв. Також дарохранительниця софринських майстрів і на престольні хрести.

У церкві є два євхаристійні набори для відправи тайнства Євхаристії. Престол обкладений Іконами з зображенням земного життя Ісуса Христа.

Іконостас багатоярусний стандартний . Перший ряд це по боках царських воріт ікона Спасителя і Богородиці . За боковими іконами розміщені храмова ікона Св. Арх.. Михайла з правої сторони і ікона Свят. Миколая з лівої сторони від дияконських дверей. На другому ряді розміщені ікони дванадесятих свят. Третій ряд це ікони дванадцяти апостолів. На царських воротах зображена ікона Благовіщення і ікони чотирьох євангелістів. Над царськими воротами ікона Божої матері Почаївської котра є спускною вище ікона тайної вечері , над нею ікона Св. Тройці і закінчується іконостас православним Хрестом.

Підлога в церкві дерев'яна , вівтарна частина розміщена на 5 сходинок вище рівня церкви, що дозволяє прихожанам добре бачити всі священодії , що відбуваються в вівтарі.

У церкві практично немає ніяких речей що могли б зберегтись від попереднього храму. На хорах є дві старовинні ікони які могли б бути з попереднього храму. Одна ікона Святителя Миколая яка написана на полотні. Інша ікона на думку автора є більш старовина тому що написана на дошці, це ікона Пресвятої Богородиці з Ісусом на руках. Тло ікони заповнене левкасною гравюрою з елементами орнаменту рослин німби на іконі позолочені. Написи Іс. Хр. та Діва Марія виконані на грецькій мові. Рамка ікони виготовлена сучасними майстрами. По огляді можна припустити що колись вона стояла в іконостасі.

У церкві є 4 дзвони їхній жертводавець Лобко Яна . Виготовлені вони у Нововолинську на місцевому ливарному заводі. Розміщені вони на дзвіниці, яка надбудована над притвором.

При церкві діє хор, керівник Лобко Яна. Хористи місцеві , дехто має музичну освіту вивчають твори не тільки народного наспіву але також відомих композиторів. Також організована недільна школа в якій навчаються 25 дітей.

Свято-Михайлівська церква

СВЯТО-ПОКРОВСЬКА ПАРАФІЯ УПЦ КП

Громада Свято-Покровської парафії утворена і зареєстрована як громада Української православної церкви Київського патріархату у 2002 році. Спочатку, не маючи свого храму, парафіяни громади відвідували богослужіння у Свято-Михайлівському храмі УПЦ КП, де молилися спільно з прихожанами цього храму до лютого 2004 року. На початку 2004 року громада вирішила стати самостійною і повноправною та розпочати будівництво свого храму. Завдяки зусиллям настоятеля парафії о. Віталія Боднара та за сприяння тодішньої міської влади була виділена земельна ділянка під будівництво храму в досить мальовничому, багатолюдному та зручному місці-поруч з парковою зоною міста.

29 лютого 2004 року на відведеній ділянці було встановлено дерев'яний хрест. Вартий уваги той факт, що це відбулося в неділю Торжества православ'я.

Кілька разів по тому водосвятні молебні ще звершувалися біля хреста просто неба. В досить стислі строки інженером Кушніром В.І. разом з настоятелем о. Віталієм був виготовлений проект тимчасового храму вмістимістю до 150 чоловік і з благословення Владика Даніїла почалося інтенсивне його будівництво. Воно здійснювалось переважно у після робочий час. Члени громади дружно взялися за спорудження храму, з великим завзяттям і самовіддачею і як правило за власні (громади) кошти. І

вже у Лазареву суботу богослужіння здійснювалося у тимчасовому храмі, хоча ще і недобудованому. Паралельно здійснювалось і богослужіння і добудова храму до повного його завершення. І завдяки вмінню, старанням, самовіддачі парафіян та Божій на те волі храм вийшов хоч і прстим, але досить затишним і привабливим, у якому відчувається присутність благодаті Божої. Поруч з храмом

встановлено дзвіницю--дарунок однієї з будівельно-монтажних організацій міста. Дзвони для неї подарував О.П. Бондарчук- парафіянин храму, і тепер богослужіння супроводжуються відповідним дзвонінням. Біля храму за проектом того ж таки Кушніра В.І. споруджена каплиця-ротонда Божої Матері за кошти одного з членів громади. Біля каплиці постійно можна бачити матерів з дітьми, старших дітей, а також молодят незалежно від того, в якому із храмів міста відбувалося їх вінчання.

Але на жаль не обійшлося і без недоброзичливців, які двічі намагалися сплюндрувати (а по суті - зруйнувати) статую Божої Матері.

Ледве завершилось будівництво тимчасового храму, громада взялася за спорудження постійного величного, камяного, трикупольного, двоярусного храму вмістимістю 450 прихожан. Проект фундаментів та нижнього ярусу храму розробив інженер Кушнір В.І., а для верхнього ярусу, основного, застосовано проект, розроблений ПП "Фірма Атріум" у 2005 році, в якому враховані сучасні тенденції і рішення в архітектурі храмів.

Але камінь і капсулу було закладено на місці будівництва ще у жовтні 2004 року на свято Покрови-храмове свято парафії. Тоді ж освячення місця звершив митрополит Рівненський і Острозький Даниїл у співслужінні намісника монастиря на Козацьких могилах (нині ректора Рівненської духовної семінарії) архімандрита Олексія, тодішнього ректора згаданої семінарії прот. І.Швеця, багатьох священників благочиння у присутності президента ЗАТ УБ РАЕС, почесного старости храму Семківа М.Ю., тодішнього міського голови Жданюка С.І., інших поважних осіб міста та багаточисельних гостей парафії. Спорудження нового храму розпочалося з риття котловану у 2005 році. Тоді ж було виконано монтаж архітектури фундаментів, оскільки, враховуючи літологічний склад ґрунтів та наявність у них небажаних і шкідливих для споруд явищ, було вирішено (і це передбачено проектом) виконати фундаменти у вигляді монолітної залізобетонної плити. Це рішення продиктовано ще й тим, що храм будується, як кажуть на віки. У 2006 році фундаментну плиту було замонолічено. В наступному 2007 році розпочався монтаж блоків стін нижнього ярусу, а в 2008 році завершено перекриття цього ярусу і розпочато кладку зовнішніх і внутрішніх стін та колон верхнього ярусу.

Будівництво храму продовжується.

Ця коротенька розповідь про будівництво храму була б не повною, якби не згадати прізвіща хоча б кількох осіб, які особливо активно трудилися і трудяться на ньому. Це- Васишин Я.М., Грицюк М.В., Затірка В.Є., Бондарчук О.П., Савлук О.В., Ковальчук І.Б., Омеляновський В.М., Мацюк В.К., Лишканець І.М., Мельник М.В., Трофімов В.О., Петрович Г.І., та багато інших. Відчутну матеріальну і технічну допомогу будівництву надає фірма "Західенергобуд". То ж сподіваємось, що збудований храм стане не лише окрасою міста, а й центром духовного збагачення та зростання його мешканців, та гідною спадщиною для майбутніх поколінь.

Майбутня Свято-Покровська церква

ІСТОРІЯ ХРАМУ, ДЕ ЗВЕРШУЄ БОГОСЛУЖІННЯ БЛАГОЧИННИЙ КУЗНЕЦОВСЬКОГО БЛАГОЧИННЯ

У 1999 році в місті Кузнецовську було засновано релігійну громаду на честь Іверської ікони Божої Матері. Першим головою парафіяльної ради та засновником релігійної громади був протоієрей Віктор Пінчук, благочинний Кузнецовського благочиння. Освячення місця під забудову храму відбулося з благословіння Високопреосвященнішого Анатолія, архієпископа Сарненського і Поліського.

Храм на честь Іверської ікони Божої Матері, м.Кузнецовськ

Чин освячення було проведено 2 листопада 2005 року благочинним протоієреєм Віктором Пінчуком та протоієреєм Миколою Першутю. З 19 серпня 2006 року богослужіння звершуються в церковному будинку, який побудований біля храму стараннями настоятеля новозбудованого храму. Святиною храму є Іверська ікона Божої Матері, яка була написана та привезена зі Святої гори Афон.

Ікона Іверської Божої матері

Одним з чудотворних образів є ікона Іверської Божої матері. Свідчення, коли і ким написана ікона, не збереглися. За дослідженням преосвященного Сергія, колишнього архієпископа Володимирського, свята ікона з'явилась на Афоні не пізніше 830 року. Вона названа Іверською по імені монастиря на Афоні, який її прийняв. Ще її називали Портіатисою, тобто Вратарницею, за місцем перебування образу – над вратами монастиря. До наших днів зберігся християнський переказ про ікону.

Образ належав одній багатій вдові, що жила біля міста Нікеї зі своїм сином. Це були складні часи правління Візантійського імператора Феофіла, доба іконоборства, коли за написання та зберігання ікон людей переслідували, ікони конфісковували та знищували. Прийшли воїни і до вдови. Один з них у пориві гніву вдарив мечем по іконі, з ланіти (щоки) Богоматері, як із язви, потекла кров. Вражений цим чудом, воїн з каяттям впав перед іконою. Заплативши гроші охоронцям, вдова отримала дозвіл залишити образ. Довго молилися матір з сином перед іконою, а потім прийняли рішення покласти її в човен і пустити в море.

Одного разу ченці Іверського монастиря на Афоні побачили в морі чудесний стовп світла, а потім з'ясували, що це сяйво над іконою Богоматері, яка стоїть на хвилях. По воді преподобний Гавриїл дійшов до ікони, взяв її і приніс на берег, де образ зустрічали ченці. Ікону помістили у вітар, а наступного дня на місці її не було, знайшли ікону над монастирськими воротами. Увісні преподобний Гавриїл почув такі слова: "Повідом братію, щоб вони більше не спокушали Мене: не для того прибула Я, щоб ви Мене охороняли, а щоб Я охороняла вас" Так стала ікона охоронницею монастиря.

Один раз на рік вшановують ікону в монастирі. У світлий понеділок її з великими урочистостями переносять до храму, де цілий тиждень вдень і вночі моляться люди. У вівторок віруючі хресним ходом йдуть на місце явлення ікони.

ІСТОРІЯ СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО СОБОРУ, м.Кузнецовськ

На початку 90-х років у місті енергетиків Кузнецовськ православні віруючі засновують релігійну громаду і будують тимчасовий православний храм для звершення богослужінь, а також звертаються до генерального директора РАЕС В.С Коровкіна з проханням про допомогу у будівництві храму. Під час візиту Святішого Патріарха Московського і всієї Русі Алексія II в 1990 року до Почаївської Лаври Володимир Олександрович Коровкін також відвідує цю святиню та просить і отримує від Святішого Патріарха благословення на будівництво

духовно-просвітницького центру: Спасо-Преображенського собору, храму на честь святого рівноапостольного князя Володимира, реабілітаційного центру для інвалідів, будинку для людей похилого віку, храму-часовні.

У грудні 1992 року настоятелем собору призначено священника Миколу Марковця. Архієпископ Рівненський і Острозький Іриней в цьому ж році освятив місце під будівництво храму, а РАЕС під керівництвом В. О. Коровкіна почала активно будувати духовно-просвітницький центр.

У серпні 1994 року настоятелем було призначено священника Віктора Пінчука.

17 серпня 1995 року архієпископом Рівненським і Острозьким Варфоломієм було звершено освячення храму на честь святого рівноапостольного князя Володимира. Будівництво собору продовжувалось, однак згодом виникли проблеми з фінансуванням, тому роботи проводилися повільно, а з часом зовсім припинились.

На початку літа 2004 року, завдяки старанням архієпископа Сарненського і Поліського Анатолія, будівництво собору було поновлено.

18 жовтня 2005 року митрополит Дніпропетровський і Павлоградський Іриней, архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій, архієпископ Володимир-Волинський і Ковельський Симеон (нині архієпископ Вінницький і Могилів-Подільський) звершили освячення Спасо-Преображенського кафедрального собору.

У грудні 2006 року настоятелем собору було призначено протоієрея Володимира Денисюка. З благословення керуючого Сарненською і Поліською єпархією архієпископа Анатолія в 2007 році почато розпис храму. Нині уже розписано головний вівтар і розпочато розпис середньої частини храму, а також двох бокових вівтарів. Також завершені роботи в підвальній частині собору, де знаходяться два класи недільної школи.

У соборі є три престоли: центральний - Спасо-Преображенський, бокові - Свято-Покровський і Свято-Михайлівський. Фасад собору прикрашає ікона "Преображення Господнього", яка виконана майстрами у вигляді фрески. Спасо-Преображенський собор має 7 куполів. Висота собору від землі до хреста становить 46 метрів.

Церква святого Миколи в селі Стара Рафалівка

Село Стара Рафалівка, церква Св.Миколи
кінець ХУІІІ ,головний фасад.

У лісовому краї північної Рівненщини, в центрі стародавнього с. Стара Рафалівка, відомого з другої половини ХVІІ ст., височить церква св. Миколи Чудотворця, збудована в останню третину ХVІІІ ст. [25, т. 3, с. 305]. Зведена як уніатська, на початку ХІХ ст. церква зазнала перебудов, метою яких було надання зовнішньому вигляду будівлі православних рис. Над геометричним центром храму зведено фальшивий дерев'яний верх на глухому підбаннику без вікон, увінчаний декоративною маківкою. Одночасно надбудовані) верхній, квадратний у плані (зі зрізаними кутами) дерев'яний ярус вежі- дзвіниці над центром нартекса, увінчаний восьмигранним волинського КРАЮ шатром і декоративною маківкою.

Будівлю церкви можна назвати унікальною: її об'ємно-просторова структура не повторюється в інших волинських храмах.

Миколаївська церква - велика за розмірами (41,0x16,5 м) шестистовпна тринавова базиліка. У плані вона являє собою витягнутий по осі схід-захід прямокутник, який в об'ємі утворює єдиний моноліт.

Шість стовпів ускладненого хрещатого в плані перерізу поділяють внутрішній об'єм храму на три рівновисокі нави, перекриті системою попружних арок і хрещатих склепінь. Середня нава майже вдвічі ширша за бічні. Їй відповідає квадратна ап-сида, а бічним навам - прямокутні ризниця та паламарня. План храму відзначається чіткістю побудови: в напрямку поздовжньої осі п'ять разів повторюється єдиний крок; чотири членування утворюють паву з нартексом, п'яте - вівтарну частину.

Головний фасад Миколаївської церкви в с. Стара Рафалівка має центричну композицію: по осі розташовується вхід, акцентований високим портиком, що утворюється двома півколонами тосканського ордера. Над входом - ікона св. Миколи Чудотворця. Площина фасаду обабіч порталу поділена горизонтальним гуртом на два яруси та симетрично оздоблена прямокутними нішами. Роги фасаду підкреслюються великими штукатурними рустами.

Єдиним декоративним елементом бічних фасадів є два портали, утворені двома півколонами тосканського ордера та завершені трикутними дерев'яними фронтонами, які підкреслюють поперечну вісь будівлі.

Будівничі храму точно розрахували ефект контрасту між стриманим, скромним зовнішнім виглядом церкви та розкішним, насиченим деталями, інтер'єром. Хрещаті, складні в перерізі опорні стовпи мають профільовані бази. Відповідні їм пучкові пілястри на стінах розкріповані на багатопротильних карнизах великого виносу, що створює виразну гру світлотіні.

Півциркульні попружні арки об'єднують середню наву з бічними, організують внутрішній простір і розкривають його в поздовжньому та поперечному напрямках. Оздоблення інтер'єру доповнює триярусний іконостас, виконаний у гармонійних, але дещо сухуватих формах. Це наводить на думку, що він створений у ХІХ ст.

Особливістю Миколаївської церкви є перехідний характер її архітектурних форм - поєднання барокових і класицистичних елементів.

Село

Стара Рафалівка. Церква св. Миколи.

Справжньою прикрасою храму є дзвіниця з древніми дзвонами на ній. Усіх їх одинадцять. Найдревніший з них має надпис фундатора Рафаїла Романовського та дату відкриття храму - 1873. Ще чотири невеликих дзвони, вилиті в кінці ХУІІІ-ХІХ ст.. Є два дзвони з надписами українською мовою ХУІІІ століття та два з періоду Польської держави ХХ ст.. На одному з них надпис польською мовою: « В пам'ять 1900 річниці смерті короля Христа, 1933 р.» В даний час на дзвіниці 8 дзвонів, які мелодійно розливаються округою напередодні відправ та свят.

Після Першої світової війни, жовтневих подій в Росії західноукраїнські землі знову опинилися під владою Польщі. Поляки вимагають повернення костелу. Не раз у складні часи вдень і вночі селяни, прості люди перебували біля церкви, чергували, захищали її від закриття і знищення. Суди з поляками, Другу світову війну, радянську атеїстичну владу — все пережив храм і вистояв. Постановою Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. за № 970 Свято-Миколаївська церква стала пам'яткою архітектури, а в 2003 р. було підтверджено її історичну цінність і як пам'ятку архітектури (Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2003 р. за № 864). Свято-Миколаївська церква є єдиною храмовою спорудою у Володимирецькому районі, яка вміло поєднує архітектуру польсько-католицького періоду з величністю православ'я.

Після війни люди, громада відновили частково зруйнований храм, святиня помолодшала. В кінці ХХ століття було позолочено хрести, верхи купола та дзвіниці, збудовано арку центрального входу на цвинтар. Краса убранства церкви захоплює кожного, хто в ній побував.

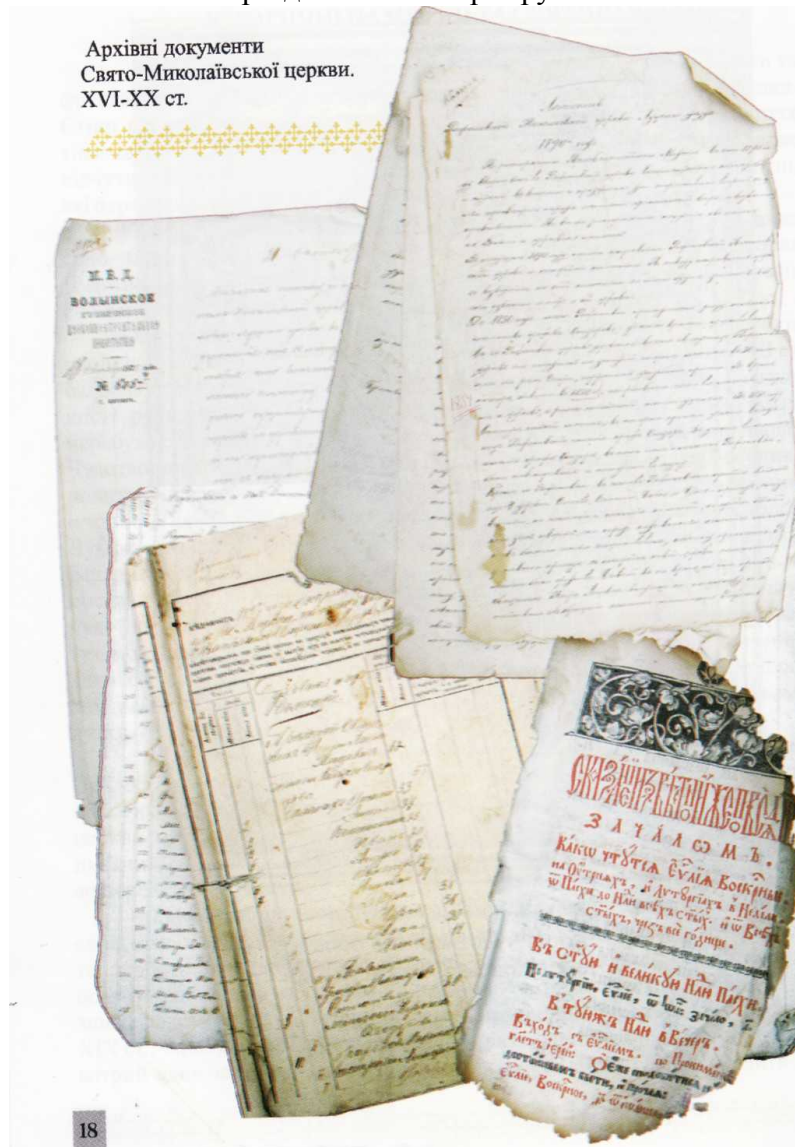
Заслуговують великої пам'яті, похвали імена всіх настоятелів церкви. Родина священиків Янцевичів найбільш шанована. 53 роки служив Назарій Янцевич у храмі. Він зібрав бібліотеку духовної

літератури (45 томів), вів літопис приходського життя, зберіг зібрання давніх книг. Такій людині можна поставити пам'ятник, згадувати його ім'я під час богослужіння, назвати одну із вулиць села. Було віднайдено дві могили Янцевичів (сина Назарія Костянтина та його невістки Ганни) на старому кладовищі у Новій Рафалівці (2006 р.). У період з 1911 по 1943 рр. священник Костянтин Назарович Янцевич в епоху складних перемін служив у Свято-Миколаївській церкві, служив Богові і людям, проявляючи велику мудрість і дипломатичний хист.

У Свято-Миколаївському храмі зберігалися речі закритої в 60-х роках ХХ ст. церкви княгині Ольги з селища Нової Рафалівки. У тяжкі роки незгод і воєн багато жителів Старої Рафалівки переховували ікони і церковне майно. А тепер вони повернули його. Честь і хвала їм, Божа благодать.

У храмі є чимало історичних і культурних пам'яток різних епох, церковні атрибути минулих часів. Велику наукову цінність мають рукописи і книги ХУІ-ХІХ століть, богослужбова література, нотні збірники ХУІІІ-ХІХ століть, офіційні документи тощо.

Усіх їх можна розділити на чотири групи:

1. Богослужбова література. До них належать книги, котрі використовуються під час богослужіння: Євангеліє та Службник ХУІІІст., Мінеї, Октоїхи та Тріоди ХУІІІ-ХІХ ст. Найдревнішим рахується період реформи церковнослов'янської мови кінця ХУІ поч. ХУІІІ ст..
2. Нотні збірники. Основну частину їх становлять збірники ХІХ ст. Є збірники квадратної нотації ХУІІІ-ХІХ ст.
3. Офіційні документи та єпархіальні звіти: Метричні книги, Сповідні та Клірові відомості за 1840 - 1943рр.
4. Окремо можна виділити документи та записи, котрі відображають церковно-адміністративну та фінансово-побутову сторону життя приходу. До них належать і рукописний літопис настоятеля Свято-Миколаївської церкви протоієрея Назарія Янцевича та переписка приходського причту з Волинським губернатором по питанню капітального ремонту храму.

Древній кіот вівтаря Свято-Миколаївської церкви освітлює ікона

Божої Матері із відбитком кисті її святої руки (ХVІІІ ст.).

Пам'ятці історії та архітектури у 2008 році виповнилося 225 літ. Нехай храм над Стиром оберігає Україну, поліський край, людей своїми молитвами і наставляє на добро.

Храмова ікона св.Миколи Чудотворця. ХІХ ст.

Плащаниця Ісуса Христа.
Письмо, шиття золотом та сріблом. XIX ст.

Лампада.
Дарунок Імператора Олександра III. 1890 р.

Використана література:

1. Годованюк О. Монастирі та храми Волинського краю.- К.: Техніка, 2004
2. Духовна святиня Полісся: 225 років Свято-Миколаївській церкві/ за ред Прокопчука С., 2008р.
3. Кобилянський М. Люблю я Полісся , 2007р.
4. Побачення з Поліссям . Збірник кузнецовських авторів , 2003р.
5. Рожко В. Древні святині Полісся.- Луцьк : Надстир'я,1995
6. Сарненська єпархія 10 років/ за ред.архієпископа Сарненського і Поліського Анатолія
7. Матеріали надані священниками Свято-Михайлівської та Свято-Покровської церков Йосипом Шарко та Віталієм Боднарем